

JUSTITSMINISTERIET

Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 14. december 2020
Kontor: Straffulbyrdelseskontoret
Sagsbeh: Yousif Fares Nasser Al-Saif
Sagsnr.: 2020-0049-0083
Dok.: 1743608

Hermed sendes berigtiget besvarelse af spørgsmål nr. 1362 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 25. maj 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Mette Kjølby Miller-Harris

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1362 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, hvem der ejer og driver købmandsforretningerne for de indsatte i de enkelte institutioner, samt hvordan disse erhvervsdrivende kommer i betragtning og udvælges til dette?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet et bidrag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der har oplyst følgende:

”1. Direktoratet for Kriminalforsorgen har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet udtalelser fra de fire kriminalforsorgsområder vedrørende forsyning af købmandsvarer til de indsatte i kriminalforsorgens fængsler og arrester.

Direktoratet kan på baggrund af høringssvarene oplyse, at ud af i alt 50 matrikler (15 fængsler og 35 arrester) har de 10 en fysisk købmandsforretning på matriklen, hvoraf to drives af kriminalforsorgen selv og de øvrige otte af ekstern købmand. For øvrige matrikler varetages forsyningen af købmandsvarer til de indsatte altovervejende via en købmandsordning, som indebærer, at der er truffet aftale med en ekstern købmand om levering af forudbestilte varer.

2. I forhold til spørgsmålet om, hvem der ejer og driver købmandsforretningerne på matriklerne, kan på baggrund af høringssvarene oplyses følgende:

- I Kriminalforsorgen Hovedstaden har Horserød Fængsel en købmandsforretning på matriklen, der varetages af ”Min Købmand” i Helsingør.
- I Kriminalforsorgen Sjælland har Jyderup Fængsel, Herstedvester Fængsel og Storstrøm Fængsel en købmandsforretning på matriklen. I Jyderup Fængsel varetages forretningen af ”Min Købmand” i Slagelse, og i de to øvrige fængsler varetages funktionen af købmandsforretninger tilknyttet ”Let-køb”.
- I Kriminalforsorgen Syddanmark har Nyborg Fængsel, Renbæk Fængsel og Sdr. Omme Fængsel købmandsforretning på matriklen. I Nyborg varetages forretningen af ”Spar” i Ryslinge, i Renbæk Fængsel ”Min Købmand” i Bevtoft og i Sdr. Omme Fængsel af ”Super Brugsen” i Nr. Nebel.
- I Kriminalforsorgen Midt- og Nordjylland har Kragshovede Fængsel, Nr. Snede Fængsel og Enner Mark Fængsel købmandsforretning på matriklen. I Kragshovede Fængsel varetages forretningen af firmaet ”Vi bringer ud” v. Rasmus Larsen, og i Nr. Snede Fængsel

samt Enner Mark Fængsel er det kriminalforsorgen selv, der varetager den daglige drift af forretningen.

I de tilfælde, hvor der er tale om en købmandsordning med levering af forudbestilte varer til de indsatte, varetages ordningen altovervejende af lokale købmænd, der enten er selvstændige eller tilknyttet kæder som eksempelvis "Let-køb", "Min Købmand", "Super Brugsen", "Meny" eller "Spar".

3. I forhold til spørgsmålet om, hvordan erhvervsdrivende kommer i betragtning og udvælges til at drive købmandsforretning i institutionerne, kan Kriminalforsorgen oplyse, at hvis en købmand, et supermarked eller lignende driver en butik for egen regning og risiko på en af kriminalforsorgens matrikler, f.eks. et fængsel eller arrest, hører indkøbet under Direktiv 2014/23/EU af 26/02/2014 (koncessionsdirektivet).

For koncessionskontrakter er det vurderingen, at udbudspligten vurderes på baggrund af den enkelte kontrakts samlede anslåede værdi i kontraktens løbetid. Beregningen af den anslåede værdi omfatter bl.a. koncessionshaverens samlede omsætning i kontraktens løbetid, betalinger og finansielle fordele fra kriminalforsorgen til koncessionshaveren (f.eks. tilskud til drift), betalinger fra koncessionshaveren til kriminalforsorgen i forbindelse med leje af lokale mv., jf. direktivets artikel 8, stk. 2 til stk. 6.

Hertil hører, at koncessionskontrakter i henhold til koncessionsdirektivets artikel 18 skal have en begrænset varighed – som udgangspunkt maksimalt 5 år. For koncessioner, der varer mere end fem år, må koncessionens maksimale varighed ikke overstige den tid, der anslås at være nødvendig for, at koncessionshaveren kan tjene de foretagne investeringer i driften af tjenesteydelsen ind igen sammen med et afkast på den investerede kapital. Koncessionsdirektivet finder alene anvendelse på koncessionskontrakter over tærskelværdien på ca. 39,9 mio. kr.

Der er foretaget en gennemgang af aftaleforhold og praksis på institutioner med købmandsforretning, jf. ovenfor. Det fremgår af tabel 1, at otte matrikler har en købmandsforretning, hvor en ekstern købmand for egen regning og risiko driver forretningen, og hvor kontrakten således falder ind under koncessionsdirektivet. Indkøbsmetoden medfører, at der skal købes ind efter koncessionsdirektivet, herunder en begrænset varighed på 5 år, såfremt den ansåede kontraktværdi er over tærskelværdien.

Tabel 1: Matrikler med eksternt købmandsbutik

Matrikler	Estimeret årlig omsætning	Årlig lejeindtægt	Kontraktlængde	Skøn for samlet kontraktværdi til og med september 2020	Kontraktstart
Horsørød Fængsel	9.000.000 kr.	90.000 kr.	12 mdr.	3.030.000 kr.	1. juni 2020
Renbæk Fængsel	6.700.000 kr.	0 kr.	Uden slutdato	5.583.333 kr.	1. december 2019
Kragkøvs-hede Fængsel	8.000.000 kr.	35.000 kr.	Uden slutdato	10.043.750 kr.	1. juli 2019
Herstedvester Fængsel	6.000.000 kr.	60.000 kr.	24 mdr.	10.605.000 kr.	1. januar 2019
Storstrøm Fængsel	8.000.000 kr.	0 kr.	Ingen kontrakt	22.000.000 kr.	1. januar 2018
Jyderup Fængsel	5.500.000 kr.	0 kr.	Ingen kontrakt	26.125.000 kr.	1. januar 2016
Sdr. Omme Fængsel	9.000.000 kr.	26.000 kr.	Uden slutdato	66.942.833 kr.	1. maj 2013
Nyborg Fængsel	10.000.000 kr.	0 kr.	Uden slutdato	87.500.000 kr.	1. januar 2012

Kilde: Kriminalforsorgens egen spørgeskemaundersøgelse gennemført i anden halvdel af 2019 samt supplerende opgørelser. Der er tale om estimerede beløb. Der er usikkerheder ved opgørelserne, der ikke kan trækkes via det statslige regnskabssystem. Det gælder også i beregning af samlet kontraktværdi bagud i tid, som baserer sig på estimaterne fra 2019.

Det ses, at de fleste aftaler på tidspunktet for denne besvarelse har en samlet skønnet kontraktværdi, der umiddelbart er under tærskelværdien for udbud på ca. 39,9 mio. kr. I disse tilfælde skal aftalerne som udgangspunkt foretages på markeds-mæssige vilkår via processen i udbudslovens afsnit V. Hertil følger, at statsinstitutioner med passende mellemrum skal *vurdere*, om institutionens nuværende eksterne leverandører er bedst og billigst, jf. cirkulære om udbud af statslige drifts- og anlægsopgaver § 1, stk. 4. Der er i forlængelse heraf ikke fastlagt en maksimal kontraktlængde, eller hvor lang tid der bør gå imellem vurderingerne.

Nyborg Fængsel og Sdr. Omme Fængsel er de eneste af de otte matrikler, der har et aftaleforhold, hvor kontraktværdien er opgjort til mere end tærskelværdien på ca. 39,9 mio. kr. Nyborg Fængsel og Sdr. Omme Fængsels kontrakter er påbegyndt henholdsvis 1. januar 2012 og 1. maj 2013. De lange kontraktperioder har medvirket til, at kontrakternes samlede værdi har overskredet tærskelværdien, og kontrakterne burde derfor have været i udbud. De øvrige matriklers kontrakter holder sig fortsat under tærskelværdien på 39,9 mio. kr. Kriminalforsorgen vurderer dog, at det vil være hensigtsmæssigt at få indsat slutdatoer mm. i disse aftaler.

Kriminalforsorgen vil i lyset af ovenstående konkret foretage sig følgende på de otte matrikler:

- Horsørød Fængsel: Ikke behov for tiltag.
- Renbæk Fængsel: Kriminalforsorgen vil tage kontakt til den pågældende købmand med henblik på at indarbejde en slutdato i kontrakten.

- Kragsskovshede Fængsel: Kriminalforsorgen vil tage kontakt til den pågældende købmand med henblik på at indarbejde en slutdato i kontrakten.
- Herstedvester Fængsel: Ikke behov for tiltag.
- Storstrøm Fængsel: Der er ikke udarbejdet en skriftlig kontrakt. Kriminalforsorgen vil tage kontakt til den pågældende købmand med henblik på at få udarbejdet en formaliseret kontrakt og en slutdato.
- Jyderup Fængsel: Der er ikke udarbejdet en skriftlig kontrakt. Kriminalforsorgen vil tage kontakt til den pågældende købmand med henblik på at få udarbejdet en formaliseret kontrakt og en slutdato.
- Sdr. Omme Fængsel: Kriminalforsorgen vil bringe den eksisterende aftale til ophør med henblik på at indgå en ny aftale.
- Nyborg Fængsel: Kriminalforsorgen vil bringe den eksisterende aftale til ophør med henblik på at indgå en ny aftale.

4. Kriminalforsorgen gennemfører et større indkøbsprojekt vedr. indkøb af dagligvarer til indsatte i kriminalforsorgen. Der er tale om et komplekst indkøbsområde fordelt på mere end 50 matrikler, og hvor der skal tages hensyn til forskellig lokal praksis, sikkerhedsmæssige forhold, behov for IT-understøttelse, krav til forsyningssikkerhed samt et varierende leverandørmarked. Der er endvidere i november 2017 i en indkøbsanalyse peget på behov for nye udbud under henvisning til indkøb over tærskelværdier.

Som en del af projektet har kriminalforsorgen også kortlagt levering af kiosk- og købmandsvarer til matrikler, hvor der ikke drives købmandsforretning i institutionerne af ekstern leverandør, og som reguleres af andre udbudsregler. Det kan eksempelvis ske ved, at en fængselsbetjent på baggrund af bestillinger fra de indsatte kører ud og handler i et supermarked med henblik på efterfølgende udlevering, eller at et supermarked leverer varer ”til døren”. Resultaterne af denne kortlægning viser foreløbigt, at de fire kriminalforsorgsområder inden for denne type indkøb hver især køber ind for beløb, der ligger over tærskelværdien for udbud.

Kriminalforsorgen vil på baggrund af denne kortlægning sikre korrekt fremadrettet konkurrenceudsættelse. Der skal i den forbindelse tages nærmere stilling til en række forhold, herunder sikkerhed, IT-understøttelse, forsyningssikkerhed m.v. Der er tale om en omfattende opgave, som kan forventes at strække sig over flere år.”